MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

2.10.2017

Neuvotteleva virkamies Martti Patjas

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston asiantuntijakuuleminen 4.10.2017
Asia: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

1. Maatalouden yleinen kannattavuustilanne

Maatalouden tuottajahinnat putosivat vuoden 2013 alun jälkeen nopeassa tahdissa kymmeniä prosentteja, ja hinnat ovat säilyneet matalina jo usean vuoden ajan. Tuotantokustannukset ovat samaan aikaan säilyneet korkeina. Tästä syystä keskimääräinen yrittäjätulo oli vuosina 2014–2016 poikkeuksellisen heikko, eikä vuoden 2017 yrittäjätulo voi hintakehityksen perusteella tästä merkittävästi parantua (ks. liitekuvio). Yleisen taloustilanteen paraneminen on heijastumassa vähitellen myös elintarvikesektorille, mutta markkinatilanne ei ole alkutuotannon kannalta oleellisesti vielä parantunut. Esimerkiksi maidon tuottajahinta oli kesällä 2017 edelleen viidenneksen heikompi kuin kesällä 2014.

Kuluvana vuonna myöhäiseksi venyvä sadonkorjuukausi on lisäämässä merkittävästi sekä tuotantokustannuksia että sadon laatutappioita. Sadonkorjuu on viime viikkoina edennyt ripeästi poutajaksojen aikana, mutta etenkin pohjoisemmassa Suomessa korjuutyöt ovat vilja- ja erikoiskasvien osalta vielä pahasti kesken. Mahdollisten laajempien satovahinkojen korvaamiseen valtiolla ei ole enää välineitä, kun aiempi satovahinkojen korvausjärjestelmä päättyi suunnitellusti vuonna 2015. Tämän muutoksen keskeisenä lähtökohtana oli edistää yksityisten satovahinkovakuutusten käynnistämistä ja käyttöönottoa. Jatkossa hallinnolla on pidemmän aikavälin tavoitteena edesauttaa riskienhallinnan välineiden kehittämistä ja erityisesti ennakkovarautumista erilaisiin riskeihin ja kriiseihin.

2. Esitykset toimenpiteistä kannattavuuden turvaamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kohdistuvasta hallitusohjelman mukaisesta säästöstä valtaosa kohdistuu kokonaan kansallisesti maksettaviin luonnonhaittakorvauksiin. Säästöjen vaikutukset on kohdistettu vuosien 2018–2020 tukitasoihin. Päätöstä tehtäessä hallituskauden alussa arvioitiin, että maatalouden kannattavuuskriisi voisi vähitellen helpottaa markkinatilanteen parantuessa. Näin ei ole kuitenkaan käynyt, ja maatalouden kannattavuustilanne on edellä kuvatuilla perusteilla edelleen poikkeuksellisen heikko.

Tästä syystä hallitus on päättänyt esittää, että luonnonhaittakorvausten vuoden 2018 leikkausta pienennetään siirtämällä tähän tarkoitukseen yhteensä 21 miljoonaa euroa. Siirrettävä määräraha koostuu viime vuoden lopulla sovitusta maatalouden kansallisesta kriisipaketista, josta aiemmin päätettyä 11 miljoonan euron siirtoa luonnonhaittakorvauksiin täydennetään vielä 10 miljoonalla eurolla. Ratkaisun seurauksena luonnonhaittakorvaukset alenevat vuonna 2018 vain viisi euroa hehtaarilta, kun hallitusohjelman mukaiset säästöpäätökset olisivat johtaneet tukitasossa 15 euron leikkaukseen. Lisäksi elintarvikkeiden menekin- ja vienninedistämiseen esitetään 3,5 miljoonaa euron lisärahoitusta. Teknisesti nämä määrärahojen siirrot on tarkoitus tehdä talousarvion momentilta 30.10.44 (Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen) lisätalousarvioiden yhteydessä.

LIITE

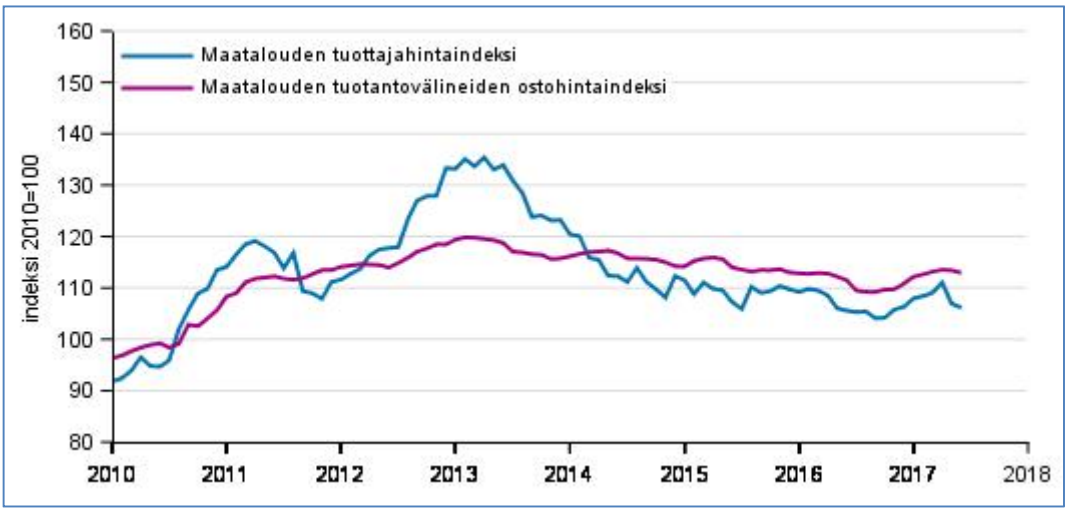

Maatalouden hintakehitys vuosina 2010–2017, 2010 = 100. Lähde: Tilastokeskus